

SIS MESOS DESPRÉS DEL 17-A

“No som herois, som persones que vam fer el que tocava”

Se'ls va batejar com els “herois” de la Rambla i de Cambrils. Són treballadors d'emergències, bombers, metges, infermeres o policies que van respondre sobre el terreny en les pitjors circumstàncies possibles. Com ells, també ho van fer molts ciutadans anònims. Tots comparteixen la cicatriu del 17-A

LARA BONILLA BARCELONA | 16/02/2018 23:29

Se'ls va batejar com els “herois” de la Rambla i de Cambrils. Són treballadors d'emergències, bombers, metges, infermeres o policies que van respondre sobre el terreny en les pitjors circumstàncies possibles. Com ells, també ho van fer molts ciutadans anònims. Tots comparteixen la cicatriu del 17-A

Miguel Martín, l'escombriaire que busca la noia a qui va salvar la vida

Li agradaria trobar-la i saber com estan ella i la seva família, especialment la mare, que estava greu. Però no té cap dada. Creu que era de nacionalitat belga, tot i que les primeres paraules que va dir van ser en anglès. El Miguel Martín, treballador del servei de la neteja de Barcelona, li va salvar la vida.

L'escombriaire Miguel Martín / CRISTINA CALDERER DANI RÍOS

La tarda del 17 d'agost estava a punt de fer el descans per berenar quan des del carrer Pelai va veure que una furgoneta feia una maniobra brusca i entrava per la Rambla atropellant els vianants al seu pas. De seguida va tenir clar que era un atemptat. Ara que han passat sis mesos es

pregunta què hauria passat si la furgoneta hagués girat a l'esquerra, on eren ell i el seu company. Els records se li amunteguen, sobretot li venen al cap les sensacions d'aquell dia. "Era una sensació estranya però tots estàvem esperant que explotés alguna cosa", diu. Miguel Martín, de 37 anys, va veure com la furgoneta impactava sobre la noia, a la qual segons després feia maniobres de reanimació cardiopulmonar, i la seva família. "Era el primer cop que ho feia de debò i vaig tenir molta sort, perquè podien haver sortit mil coses malament". Dona les gràcies al curs de primers auxilis que va fer durant un voluntariat a Protecció Civil. Al Miguel li agradaria saber com estan. "No busco que m'agraeixin res però sí saber si la mare ho va superar", diu. També té un record especial per l'agent de la Guàrdia Urbana que el va assistir durant les maniobres de reanimació i el va animar quan es va bloquejar. "Em va dir: «Continua, que ja la tens!» És que tot era nou per a mi i em va impactar veure com recuperava la consciència", admet. El dia que va tornar a veure l'agent es van fondre en una abraçada. "Vam estar l'un per l'altre, va ser un company d'armes". També recorda el ferit que va rebutjar l'ajuda per donar preferència als més greus.

El Miguel ara es pregunta si podria haver fet alguna cosa més. La seva primera reacció va ser córrer Rambla avall seguint la furgoneta fins que es va adonar que feia més servei amb els ferits. Diu que no és cap "heroi amb capa". "Soc una persona que va fer el que tocava fer. Un altre dia no sé com reaccionaria". No va sentir por, la por li ha vingut després i encara avui té algun malson. A la Rambla hi va tornar l'endemà per treballar i també amb la família. Necessitava recórrer aquells 700 metres, que se li van fer molt llargs, per "girar full". Durant unes setmanes, cada dia, a les cinc de la tarda, s'aturava per fer un minut de silenci, un ritual molt íntim del qual ningú s'adonava. Té, però, retrets cap a la gent que va fer fotos i vídeos. "Podien haver col·laborat simplement donant la mà a alguna de les persones esteses a terra. Això em va decebre molt".

David Martínez, l'agent que va fer el servei més dur de la seva carrera

Després de dos anys en nivell 4 d'alerta terrorista, la Guàrdia Urbana tenia força interioritzat que Barcelona podia ser tard o d'hora objectiu terrorista. "Però aquesta tensió no es pot mantenir 24 hores durant dos anys, i treballes com sempre. Fins que va arribar el dia", explica l'inspector i subcap de la comissaria de Ciutat Vella, David Martínez. El dia és el 17 d'agost i ell estava al capdavant de la comissaria, ja que el cap estava de vacances, tot i que va tornar, com més de 300 agents.

David Martínez, inspector de la Guàrdia Urbana, al pla de la Boqueria / DANI RÍOS

No oblida les paraules del primer avís: "Atenció, atenció, furgoneta entra a gran velocitat. És un atac terrorista, aparteu la gent". La primera patrulla de la Guàrdia Urbana va arribar al Pla de l'Os vint segons després que s'aturés la furgoneta. "L'escena que ens vam trobar era caòtica. La gent corria en totes direccions. Veus tanta gent ferida que t'agafa les mans que el que et surt és ajudar la gent", diu. Va veure escenes molt dures. "Persones que venien amb fractures greus però als quals no podies atendre perquè al costat li havies de fer el boca a boca a una persona o moriria. No arribes a tot arreu i has d'escollir, et sents impotent", recorda sis mesos després Martínez, que reconeix que aquell va ser el servei "més dur" de la seva carrera. També patia per si la furgoneta explotava: "Vam confinar la gent a les botigues perquè no sabíem si explotaria o si hi havia més terroristes".

David Martínez va treballar 36 hores seguides. L'objectiu era que la Rambla recuperés la normalitat com més aviat millor. I ho van aconseguir. Les primeres dues setmanes després de l'atemptat li va costar dormir però la feina diària l'ha ajudat a tirar endavant: "Tots tenim por però l'esperit de servei públic et fa vèncer-la". Al seu despatx hi té una foto del nen de Rubí, una de les 16 víctimes mortals, i un cotxet que els va regalar el pare. Reconeix que els atemptats han deixat una cicatriu que quedarà sempre en la memòria però considera que no ha de fer canviar "la manera de treballar, viure i gaudir de Barcelona".

Lola Burgos, la botiguera que encara no sap d'on va treure les forces

Sis mesos després dels atemptats, Lola Burgos, dependenta de la botiga Pink Pepper del carrer Tallers, encara evita la Rambla tant com pot. No hi va anar ni quan estava plena de flors i espelmes. Encara no pot. "Aquell dia sortia de treballar i estava a punt de travessar la Rambla quan vaig veure la furgoneta baixant. De sobte, tothom corria i jo, sense saber per què, també", recorda ara. Va enfilat el carrer Tallers i es va refugiar a la seva botiga. Amb ella, van entrar desenes de persones. "Allò era molt bèstia. Allò no era córrer... era una reacció animal, algú va arribar a entrar fins al lavabo", diu. Els Mossos, armats fins a les dents, van obligar la Lola i la seva companya de feina, l'Eve, a tancar la botiga i no deixar sortir ningú. De tant en tant, havien d'obrir perquè entrés el familiar d'alguna de les persones que s'havia refugiat amb elles.

La persiana les aïllava del carrer, però no de la histèria. A dins, la gent plorava i cridava. “Encara no sabíem què havia passat. Hi havia molta gent nerviosa... hi havia noies joves i fins i tot dos nadons... tothom estava histèric. Tots eren turistes, estaven en un país que no coneixien”, aclareix. La Lola encara no s’explica d’on va treure la força per mantenir la calma i intentar tranquil·litzar a tothom. Molts dies després, es va atrevir a veure les imatges que aquell dia va enregistrar la càmera de seguretat que tenen a la botiga. “Encara no sé d’on vaig treure la força. Se’m veu organitzant a tothom, donant ordres...”, recorda amb confusió. Enmig del caos, van connectar l’ordinador portàtil, van posar TV3 i van entendre el que estava passant. Després d’una bona estona, els Mossos van anar traient els turistes a poc a poc. “Nosaltres dues ens vam quedar les últimes. Quan vam sortir només hi havia policies i càmeres. Anàvem tots junts, semblàvem ovelles”, explica. L’endemà van obrir la botiga a la tarda. “Sabíem que no vendríem res, però calia fer-ho”.

Josep Gimeno, el bomber que no oblida la mirada de les víctimes

La jornada del sergent Josep Gimeno, 52 anys i cap de torn del Parc de Bombers de Montjuïc, va començar com un dia qualsevol. Fins que van rebre l’avís. La informació que arribava era confusa: accident de trànsit, tiroteig, atemptat... Gimeno i el seu equip van arribar fins a la furgoneta. No tenien clar si hi havia explosius. “El primer era garantir la seguretat de la gent. Hi havia més de cent ferits a terra. La gent plorava i cridava”, recorda Gimeno. Van acordonar la zona i van posar en marxa el protocol d’actuació en un accident amb múltiples víctimes. Allà, al terra de la Rambla, va viure l’episodi que més l’ha colpit en trenta anys de carrera: haver de deixar d’atendre una víctima que tenia lesions incompatibles amb la vida. El metge li va dir que el deixés perquè no viuria i que atengués altres ferits que sí que tenien possibilitats. Al costat del ferit hi havia l’esposa que no entenia res. “Va ser dur”. Tampoc se li oblida la mirada d’un altre ferit que amb els ulls li reclamava ajuda. “Però s’havien d’atendre primer els més greus i això costa”, reconeix. En aquell moment, pensaven que hi podia haver més atacs i era prioritari desallotjar la zona. Va perdre la comunicació amb l’altra unitat dels bombers que hi havia al capdamunt de la Rambla.

Està orgullós de com va actuar el seu equip. "I no era fàcil". En acabar, algú es va ensorrar. És un servei que mai oblidaran. "Vaig veure policies i infermers plorant", rememora ara. Gimeno diu que no tenia por. No s'ho permet. "No penso en la família. M'aïllo del món i dels sentiments, si no no podria ser, però a la vegada mai t'insensibilitzes". Els familiars, amb qui fins a la nit no va poder contactar, són els que més van patir. Tot i això, dels gairebé 15.000 serveis que ha fet durant 29 anys de carrera, el de l'atemptat no va ser el de més risc personal però sí el més impactant pel volum de víctimes. Després dels atemptats s'han incorporat algunes millores a l'equip. La part positiva, diu, va ser la solidaritat: "La gent es va bolcar a ajudar". Amb les fustes d'una parada de flors van improvisar una llitera. "Es van atendre més de 100 ferits en una hora, va ser impecable", diu. A part de l'escalf ciutadà, recorda l'emoció de retrobar-se dies després amb professionals amb qui va treballar aquell dia. I els aplaudiments amb què els van rebre quan van portar les botes al mural de Miró. La Rambla és a tocar del seu lloc de treball i sempre que poden, quan tornen d'un servei, intenten passar-hi. "És un lloc d'alegria". I no vol que els atemptats li esborrin aquesta imatge. Ell continua treballant com sempre i es considera un "privilegiat". "Ens paguen per ajudar, abans que res són les persones. Hem de fer la nostra feina i més", diu.

Jaume Roig, el tècnic d'ambulància a qui no li tocava treballar

Aquell dia no li tocava treballar però es va canviar el torn per poder tenir el dissabte, que era l'aniversari del seu fill, lliure. Jaume Roig, tècnic d'ambulància del SEM, i la seva companya, que feia dos mesos que s'hi havia incorporat, eren al CAP de Cambrils quan a la 1.08 de la matinada els van avisar d'un "atropellament i possible atemptat".

Va ser la primera ambulància a arribar al passeig Marítim. Van veure el passeig buit i policies amb armes llargues. "Una situació a la qual no estem acostumats". El servei ja no va començar com un dia qualsevol. Feia unes hores que hi havia hagut l'atemptat a Barcelona i en l'ambient hi havia la sensació "que alguna cosa podia passar". Però a la nit, amb els companys, van comentar: "Si ja no ha passat, ja no passarà res". Però no va ser així.

Quan hi van arribar van veure els ferits a terra. I els terroristes abatuts. El Jaume va demanar unitats de reforç. I es van sentir trets. El cinquè terrorista també havia sigut abatut. No és fins ara que és conscient del risc que va córrer. La persona de la central del SEM que li va passar l'avís estava preocupada per la seva seguretat. De fons se sentia un soroll. Era l'eixugaparabrises del cotxe dels terroristes però el Jaume va pensar que podia ser una bomba. El seu lloc de feina habitual és a Tarragona però va necessitar tornar a Cambrils. No està acostumat que el felicitin per la feina i per això agraeix les felicitacions dels ciutadans. Però lamenta que no es prestés la mateixa atenció als treballadors d'emergències de Cambrils que als de Barcelona.

Joan-Ramon Masclans, el metge que va tornar de les vacances per atendre els ferits

Sis mesos després dels atemptats, Joan-Ramon Masclans, cap de servei de la unitat de cures intensives (UCI) de l'Hospital del Mar, el centre que més ferits va atendre, reconeix que els atemptats encara surten amb "certa freqüència" a la conversa. Els sentiments són ambivalents. Per una banda hi ha aspectes positius: "Com els pacients que estaven greus i sis mesos després estan fent vida normal, i això recomforta". Però, per l'altra, hi ha el record de la víctima que va morir a l'UCI i de la seva família. Masclans, a qui l'atacament va agafar de vacances, com molts professionals més, recorda sobretot el treball d'equip. "Ens ha cohesionat molt i ens ha fet sentir molt orgullosos els uns dels altres, de com vam ser capaços de treballar a l'una", destaca. I els pacients els ho han agrait. Una de les més greus els va venir a veure fa poc. "Vam patir per la seva vida i el fet de veure que, tot i no estar al 100%, es va reintegrant a la vida, dona sentit al fet que l'UCI existeixi", diu. Han rebut cartes d'agraïment i emails dels ferits que resideixen a l'estranger. Fins i tot un hospital anglès els va enviar safates de pastissos per "endolcir" la tensió d'aquells dies. "Sabem que ho heu passat malament", van escriure els col·legues anglesos. "Davant la barbàrie que suposa un acte de terrorisme, surt la part bona de molta gent anònima, que és la majoritària de l'ésser humà", assegura.

Quan va arribar Nadal es va agafar uns dies de descans. Després de la interrupció brusca de les vacances "tenia la sensació de no haver-ne fet". Masclans viu a tocar de la Rambla i reconeix que durant els dies que hi va haver el memorial de flors i espelmes al pla de l'Os, passar-hi li provocava "dolor". "Entenc que la gent ho necessitava però a mi em venia una fiblada". Explica que ara ja s'ha recuperat la vida i el teixit de barri. "És el que necessitem, comprar als mateixos llocs i passar pels mateixos indrets. Ho hem de fer".